

ZA LÁ• SLÁ•VA â€“ DIVADLO URANIE

Pondělí-, 30. říjen 2017

Po delší odmlce bych ráda dnešním článkem navázala na několik vypravování o dějích minulých, která jsem před pár lety uvedla na Kudlance pod záhlavím Za sláva. Dnes chci připomenout slávu pražských dříve divadelních arén a konec poslední fungující arény - Lidového divadla Uranie.

Pražské divadelní arény (Aréna ve Pstrosce, Novoměstské divadlo, Aréna v Kravíně, Aréna na Komotovce, atd.) vznikaly v první polovině 19. století a kromě umění divadelního, byly rovněž ukázkou mistrného řemesla truhlářského a tesařského. Většinou byly nekryté a dokázaly pojmout až 1000 diváků. Také se obrovskému zájmu diváků, jejich repertoár byl vybírán s ohledem na tehdejší vkus obecnostva. Divadelní herci zde byli buď ve stálém angažmá, nebo zde hostovali přední herci a herečky.

Roku 1898 se konala na pražském Výstavišti u Královské obory výstava architektury a inženýrství. Díky ní spatřilo světlo světa i aréna Uranie, o které bude ještě v době příprav se počítalo s tím, že tato budova bude využitím nejen pouze divadelním. Počítalo se s využitím pro přednášky, sjezdy, různé hudební produkce. Rovněž byla později využita k promítání krátkých filmů. Nejen kulturním zážitkem však je i kavárna a restaurace, aby diváci mohli zaplnit své hladové a žíznivé útroby. A sluší se samozřejmě připomenout jméno architekta, kterého oslovil výstavní výbor za účelem zhotovení stavebních plánů. Byl jím známý architekt Osvald Polívka (1859-1931). Tenhle pán opravdu uměl. Co projekt, to krása. Vzhledem také zkusenosti sbíral od slavného architekta Josefa Žitka. Budova Uranie byla dřevěná, na podezdívce, krytá, se zaskleným střechou v prostoru hlediště, které pojmul 750 diváků. Ke stání bylo k dispozici dalších 140 míst. Elektrické zařízení dodala firma Františka Kábrka, oponu namaloval František Hlaváček a dekorace Karel Piperger, o kterém bude ještě v článku zmínka. Budova divadla měla 11 východů. Musela to být velká sláva, když divadlo Uranie 20. února 1898 začalo svoji éru. Zahajovací koncert dirigoval profesor Hanuš Truneček a hned předtím den se hrála hra se zpěvy Národní v asanaci. Na které hry byly pod režijním vedením Jaroslava Kvapila. Poslední představení se hrálo 16. října, tedy v den, kdy konala výstava, a pak se uzavřelo, co s budovou dál.

Nastíjí si posléze budovu na tři roky pronajal V. J. Suk, který vlastnil již dřívě licenci pro tuto činnost. A tak mohli znovu vidět spousty skvělých divadelních představení. Sezona trvala ale už jen od května do října a na podzim měla být budova definitivně zbourána. Další záchraně lano předtím díky vlastenci a milovníkovi divadla Janu Seifertovi roku 1902. Tento pražský zastupitel a člen správní rady holešovického pivovaru odkoupil budovu za 15 000 zlatých od Spolku inženýrů a architektů. Nikoliv pro sebe, ale pro pivovar. Tehdy bylo divadlo Uranie po pečlivém rozebrání konstrukce přestavováno do prostor zahrady holešovického pivovaru. Předtím bylo parní topení a pro větší pohodlí diváků předtím byly i tramvajové linky do Holešovic, nebo až tehdy divadlo stálo na periférii. Roku 1909 předtím byla skluzavka s 20 metrovou výškou.

Jména, která tehdy figurovala ve vedení divadla, už dnes drtivě většinou z nás nic nepřekají. Tak snad jen repertoár a herci – začalo se divadelním kusem Těť zvonění. Roku 1927 se hrála slavná Frimlova opereta Rose Mary, která dosáhla 270 repríz. Dvousté reprízy se 27. září 1928 zúčastnil údajně i samotný Rudolf Friml. Uranie šla od rána do noci, dopoledne zkoušky, odpoledne, večer představení, výjimkou nebyla ani týdně představení v neděli. Divadlo po přestavování do Holešovic neslo lehce pozmanný název - Lidové divadlo Uranie. Hrál s pro děti, udivoval Kašpárek herce Vojty Mertena, který o předstávkách rozdával dětem pamlsky z Trojské mlékárny. Nebo třeba hra Malý Muk.

Významnou roli sehrálo Lidové divadlo Uranie za II. světové války. Tehdy mělo divadlo opravdu svůj hlas. Tehdejší nájemce Bohumil Perlík (1908-1970) do Uranie přetáhl mnoho herců z několika divadel – Vítězslava Vejražku (ze začátku hrál pod um. jménem Petr Vít), Danu Medvědkou, Rudolfa Deyla ml., Marii Váňovou, Blanku Waleskou, Miloše Nedbala, Felixe le Breux, Otýlii Beníškovou, Nelly Gaierovou, Františka Filipovského, Tito herci buď ve svých domovských divadlech měli zákaz hraní nebo bylo jejich divadlo zrušeno (Zemské divadlo Brno). V divadle rovněž hostovala Hana Vítová, Adina Mandlová, Začal tam i režisér Alfréd Radok. Hrál se česká klasika jako Malostranské humoresky, Kytice, Na furianty, ale také hry zahraničních autorů – Hauptmann, Bahr Ibsen, Goldoni. Poslední válečné představení byla Sofoklova Elektra a k 1. 9. 1944 bylo divadlo uzavřeno. K obnovení činnosti došlo v květnu 1945, novým ředitelem se stal Jaroslav

A pak předtím osudný 2. leden 1946. Centrál hasičů v pražské Sokolské ulici dostala ve 14.52 hodin hlášení o požáru v Holešovicích. Na místo nastoupilo mnoho hasičských sborů. Konstrukce divadla byla ze dřeva nakonzervovaného dehtem. Je tedy jasné, že takový objekt mohl být takto úspěšně uhašen. Oheň olizoval budovu svými plameny a dokonal dílo zkázy nemilosrdně – budova shořela do základů, stejně jako kostýmy, kulisy, rekvizity. V té době se hrála slovácká hra Frajerečka, shořely i nádherné slovácké kroje; Karel Piperger (malíř divadelních dekorací) byl nalezen s těžkými popáleninami a za dva dny v nemocnici na Bulovce zemřel. Základní otázkou po vylovení technické závady požáru zůstávalo

"Kdo? Kdo stál za požárem divadla a proč? Den po požárem došlo ke značným změnám v souboru a 31 zaměstnanců dostalo výpověď. Chtěl se snad někdo pomstít? Na počátku vyšetřování byl i podezírán zesnulý malíř Piperger, ale vše bylo nakonec jinak. "Cherchez la femme" aneb "Za vším hledej ženu". 34letý pokladník divadla Karel Štolmář za ženu herečku, prý velmi náročnou ženu. Chtěl uspokojit její rozmary, touhu po luxusu, a proto se dopustil finančních machinací ve svých financích. Blížila se inventura, bylo jasné, že se na zpronevěru peněz půjde. Štolmář se rozhodl tento finanční požár zakrýt právním úmyslným založením požáru v divadelní sáňce. Za trestný čin defraudace a zneužití důvěry dostal vinu soud, který se konal 19. února 1947, 15 let trestu odnětí svobody. Budova byla pojištěna u Pražské městské pojišťovny na 850 000 Kčs. Peníze z pojistky by bohužel nestačily v žádném případě pokrýt náklady na obnovení divadla. Divadlo tudíž nebylo již nikdy obnoveno. Jeho slávu tak dnes připomíná jen nenápadná pamětní deska s krátkým názvem "Zde stávalo divadlo Uranie", dále název ulice U Uranie a stejnojmenná tramvajová zastávka v pražských Holešovicích. Zpracovala: MIA Zdroj: Internet Josef Hrubec, Eva Hrubcová: Pražské katastrofy, nakladatelství Petrklíč